

Mikkel Vuorelas tale ved indvielsen af mindeplade for 2010'erne

Taler

Mikkel Vuorela
Journalist ved Dagbladet
Information

Dato

9. december 2019

Sted

Svanholm Gods

Vi lever i årtiets sidste dage, så meget ved vi.

Og vi ved, at historien vil dømme os.

De to ting var cirka det eneste, vi var nogenlunde sikre på, da vi på Information for et par måneder siden besluttede, at vi ville lave et stort tema om 2010'erne. Da vi ligesom besluttede det og begyndte at diskutere årtiet, gik det op for os, at vi kun havde et ret ringe begreb om, hvad der egentlig var foregået de sidste 10 år.

Vi kunne godt huske begivenheder som Det Arabiske Forår, hvor håb med tiden blev til knuste drømme. Demokratisk reformation i Mellemøsten efterlod kynisme. Vi kunne huske flygtningekrisen, hvor desperate folk druknede på Middelhavet og millioner gik i land i Europa og nogle af dem endte med at gå ad de danske motorveje i scener, vi ikke havde set i årtier, og vi kunne huske at Trump blev præsident i USA, hvilket de færreste havde set komme. Ligesom Brexit.

Ud over begivenheder, kunne vi huske forskellige fænomener som familiekonflikter om skærmtid i iPad'ens skær, og diskussioner om ændrede forbrugsvaner i klimakrisens skær. Eller at folk begyndte at drikke en drink, som hed Aperol Spritz i solnedgangens skær.

Men vi kunne ikke se tilbage og fælde en dom over vores samtid på samme måde, som vi kunne sige at 1980'erne var koldkrig og kartoffelkur, 1990'erne var en sorgløs parentes, hvor vi troede at historien var slut, eller at 00'erne var terror, forbrugsfest og finanskrak.

Men hvad var 2010'erne?

Det var derfor, vi fik ideen om at lave en mindeplade. For sådan en kunne tvinge os selv til at finde ind til kernen.

Så kunne vi få indgraveret: Til minde om 2010'erne ... og så en sætning, der opsummerede det hele.

Og når vi nu står her i dag, er det kulminationen på den undersøgelse. Jeg er utrolig glad for, at hver og en af jer ville komme og være med til denne lille markering, som både handler om at sige farvel til et årti og goddag til mindet om et årti. Vi står lige midt i afslutningen på nutiden og i begyndelsen af historien. For om mindre end en måned er 2010'erne for evigt henvist til erindringen.

Mindepladen hænger bag det her forhæng. Og på pladen står altså: Til minde om 2010'erne – og så en sætning, der skal forestille at indkapsle årtiet.

Men før jeg trækker forhænget fra, vil jeg fortælle jer, hvorfor der står det, der står, og hvordan vi kom frem til det.

Vi var altså en gruppe voksne mennesker på en avis og erkendte, at vi ikke vidste ret meget.

Men heldigvis har mangel på indsigt aldrig stået i vejen for journalister.

Derfor gjorde vi, hvad vi altid gør og ringer til folk, der er klogere end os.

Jeg ringede til Bo Lidegaard et par gange, for jeg tænkte, at han med sin baggrund som historiker var vant til at se de store linjer, og at han med sin baggrund som topembedsmand var vant til at analysere samtidens politiske brydninger.

Han tog godt nok ikke telefonen.

Men en dag på vej hjem fra arbejde stod jeg ved Åboulevarden i København, og dér ringede Bo Lidegaard altså tilbage, og jeg forklarede det, som det var:

"Vi har brug for din hjælp", sagde jeg.

Det var ikke, fordi Bo havde et klart svar på, hvad vi skulle skrive på mindepladen. Det vidste han ikke. Men han ville gerne forsøge at tegne nogle hovedlinjer op for årtiet – og så pegede han på de her tre ting:

For det første var der klimaet. I årtiets begyndelse ignorerede de fleste fortsat alvoren i klimaforandringerne. Vi fortsatte som hidtil uden større refleksion. Men i løbet af årtiet blev klimakrisen synlig, og det blev langsomt klart for en stor del af klodens befolkning, at vi ikke kunne fortsætte med at leve og forbruge som hidtil uden at smadre kloden. Et "uskyldstab", kaldte Bo Lidegaard det.

For det andet var der internettet og de sociale medier, som ved årtiets begyndelse havde indgydt håb om, at det ville gøre os mennesker mere frie. Til at udtrykke os selv, til at blive klogere og stærkere. Men ved årtiets slutning står det klart, at internettet ikke kun er det. Det er også et overvågningsværktøj for kapitalistiske monopoler, et værktøj til radikaliseringsplatform, hvor demagoger kan angribe friheden og sandheden.

Og endelig en tredje smertelig erkendelse; nemlig at fornemmelsen af, at verden når alt kom til alt bevægede sig mod mere demokrati, var en falsk fornemmelse. De gamle demokratier knagede i fugerne, og det alt andet end demokratiske Kina stormede frem. Hvis udviklingslande skulle se et sted hen for at finde en succes, der kunne skabe velstand for sine borgere – så var det Kina, man så til.

Imens Bo Lidegaard snakkede, var jeg nået hen til vuggestuen, hvor jeg skulle hente min søn. Så jeg stod uden for lågen og lyttede til alt det der og tænkte, at det måske ikke var den fedeste arv at give videre.

Vi havde de samme problemer som for ti år siden, vi havde ikke løst nogen af dem – det eneste, vi havde gjort, var at opdage, at de eksisterede.

Gik ind og hentede mit lille barn på halvandet år. Han vil aldrig huske noget som helst af 2010'erne, men han vil for altid leve i konsekvenserne af vores beslutninger.

Han græd, da jeg kom ind, og jeg tænkte: Fair nok. Det kan jeg godt forstå.

Vi talte også med Katrine Marie Guldager. Hun er forfatter og har skrevet en masse samtidsromaner – seks stk. i dette årti – ligesom hun er en gennemgående stemme i den offentlige debat.

Når hun blev spurgt om 2010'erne og om, hvordan fremtiden ville se os, så pegede hun et andet sted hen:

Hun sagde, at de store strømninger handlede om forholdet mellem mennesker.

Også hun nævnte det digitale og de sociale medier, og at vi havde omfavnet det alt for ukritisk. At vi troede, at børn lærte bedst med en computer, og at man ikke behøvede menneskelig kontakt, når man havde sociale medier.

Men årtiet havde lært os, at den menneskelige kontakt ikke sådan lige kunne erstattes.

Hun nævnte Metoo som et stort brud og sagde, at det tit blev misforstået som noget, der handlede om, hvordan man må flirte og sådan noget, men sagde, at det i virkeligheden handlede om magt. Metoo handler i sin kerne om, at mænd, der havde udnyttet deres magtposition til sex, blev afsløret og blev afskrækket.

»Derfor er det ikke så nemt længere at slippe af sted med at misbruge sin magt for at få sex«.

Og til sidst sagde hun noget, som er lidt mere spekulativt; nemlig at hun mente, at man om mange år ville kunne se, at hele selvrealiseringsbølgen, som havde kørt siden 1970'erne, hvor alle vil anerkendes for deres unikke unikness, at den bølge tabte pusten i 2010'erne.

Lige dét er ret svært at sige, men hun mente i hvert fald at kunne se det i forhold til klimakrisen:

At der ikke er andre muligheder end at løse den i fællesskab. Og at vi i løbet af årtiet begyndte at ville anerkendes for noget fælles.

For et par uger siden sad jeg med en kollega og brugte ret lang tid på at diskutere, hvad der skulle stå på pladen.

Mange af de store tendenser pegede på noget negativt, men de pegede også på håbet.

Ikke et realiseret håb, men en viden om, at vi stod over for en stor opgave. En erkendelse af en slags.

Vi sad med ord som uskyldstab, og vi talte om en langsom opvågning, men intet fængede.

Nå, men til sidst kom vi på en enkelt kort og fyndig sætning, som vi besluttede os for at gå med, fordi den er præcis og meget nede på jorden og indvarsler, at vi står med en masse uløste problemer; at vi står overfor en stor brydning.

Den fik vi graveret hos Gravør Schwartz på Frederiksberg – et lille værksted, hvor tre generationer af Schwartz er har passet biksen i snart 60 år. Det blev den yngste Schwartz – Christoffer, der er Danmarks eneste gravørelev – der satte CNC-fræseren i gang. Siden fyldte han grå farve i bogstaverne – for messing bliver sort med tiden – og man skulle stadig gerne kunne se teksten om mange, mange årtier.

Siden bød Tom fra Svanholm sig til og sørgede for, at vi i dag kunne sætte pladen op her. Og jeg er meget glad for, at det er netop her ved storkollektivet Svanholm Gods, at den skal hænge, for det er et sted med en stor fortid, en stærk og levende nutid og et sted, der i årtier har forsøgt at vise nye veje ind i fremtiden.

Så nu er det tid.

Her er mindepladen.

Der står:

"Til minde om 2010'erne – Så gik den ikke længere".

For i 2010'erne gik den ikke længere for chefer, der ville udnytte deres magt til at få seksuelle ydelser. Den gik ikke længere for den blinde tro på, at demokratiet sikrede sig selv og automatisk sejrede. Den gik ikke længere at tro, at internettet kun var frisættende. Den gik ikke længere at sælge vores privatliv for ingenting til sociale mediemonopoler.

Den gik ikke længere med at fortsætte en livsstil og et forbrug, der på ingen måde var bæredygtigt. Den gik ikke længere at ignorere klimakrisen. Den gik ikke længere at tro, at man selv var verdens navle, og at fællesskaber var mindre vigtige end en selv.

Det var det, vi lærte i 2010'erne.

Så gik den ikke længere.

Det ved vi nu, og det tager vi med ind i et nyt årti, hvor vi til gengæld skal gå meget langt – for at handle og skabe forandring på baggrund af netop de erkendelser.

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mikkel-vuorelas-tale-ved-indvielsen-af-mindeplade-for-2010erne>